

Posudek bakalářské práce BARBORY HYLMAROVÉ „Jezdecká socha Jana Žižky na Vítkově: Prameny k vytváření pomníku ve fondu Bohumila Kafky“

Osudy projektů „velkých“ pražských pomníků, iniciovaných zpravidla od 80. – 90. let 19. století a s nejrůznějšími peripetemi také realizovaných v průběhu první poloviny 20. století bývají velmi spletité. A Žižkův pomník pro vrch Žižkov (autorčino rozhodnutí používat toponym Žižkov namísto v literatuře obvyklejšího Vítkova rozhodně schvalují jako věcně správnější) je v tomto případě „rekordmanem“, alespoň pokud jde o dobu, která uplynula od prvních úvah až do konečného odhalení pomníku. Zároveň se jedná o jeden z mála českých „Bergdenkmäler“, častých v Německu 19. století; v případě Prahy mu vlastně lokalizací, a tím i významem v panoramatu Prahy, „konkuruje“ jen pozdější Stalinův pomník na Letné (plány na postavení obřího pomníku zakladatelů Sokola z roku 1912, rovněž pro Letnou, se neuskutečnily). České prostředí, dle mého názoru, těmito projekty nepřiznaně projevovalo emancipační úsilí na pomníkovém poli.

Barbora Hylmarová se mohla při své práci opřít o poměrně početnou literaturu k dějinám žižkovského Památníku národního osvobození, v tom i Žižkova pomníku (zejména práce Jana Galandauera), a také o recentní zpracování díla Bohumila Kafky (Petr Wittlich). Současně se ovšem musela s touto literaturou vyrovnat tak, aby výsledkem nebyl jen epigonský příspěvek k tématu. Svou bakalářskou práci proto zaměřila logicky na problematiku, která zdaleka ještě nebylo vytěžena. Soustředila se na léta po definitivním zadání zakázky sochaři Bohumilu Kafkovi a sledovala detailně (ale přitom s potřebným nadhledem) postup práce na pomníku a s tím i na spory, které Kafkovu práci doprovázely. Jde zejména o léta 1932 – 1939. Využila přitom především výborně dochovanou Kafkovu pozůstalost, která je v pečlivosti, s jakou sochař dokumentoval nejen svou práci, ale i veškeré ohlasy na ni, vskutku jedinečná. Je zde totiž možné – díky kopiářům korespondence – najít na jednom místě hlasy z „obou stran“, což zejména vzhledem k četným sporům, které sochař vedl, má nedocenitelný význam. Pozůstalost obsahuje i cennou dokumentaci v podobě výstřižků z denního tisku. Autorka se ovšem neomezila ve své heuristice jen na Kafkovu pozůstalost. Využila i další osobní fondy z Archivu Národní galerie, denní tisk, jakož i fragment pozůstalosti Spolku pro zbudování pomníku Jana Žižky v AMP (resp. Sboru pro zbudování PNO a pomníku Jana Žižky).

V úvodních kapitolách shrnuje Hylmarová první snahy o postavení Žižkova pomníku ze strany žižkovské obce, dále stručně komentuje nesmírně pozoruhodnou soutěž na pomník z roku 1913, která ještě stále čeká na své zhodnocení, zvláště ze strany historiků umění. Zde bych si dovolil nesouhlasit s názorem, že konečné odmítnutí vítězného Štursova návrhu zapříčinilo to, že byl „méně zdobný“, spíše se příliš vymykal tradici realistických pomníků 19. století. Po slavnostním položení základního kamene v roce 1920 pak následovaly další soutěže v letech 1923, 1925 (architektonická, vítězem nebyl spolu s arch. Zázvorkou architekt Gillar, nikoli Giller) a 1927. V těchto soutěžích nebyla udělena první cena a Sbor se nakonec rozhodl pro přímé zadání práce Kafkovi.

A tady začínají kapitoly, které tvoří jádro této bakalářské práce. Jsou zpracovány přehledně a provázejí nás krok po kroku jednotlivými etapami sochařovy práce a ovšem i vnějšími okolnostmi a ohlasy, na něž musel reagovat. Zvláštní pozornost věnuje autorka právem až neuvěřitelně pečlivě přípravě a studiu historických reálií (sochař studoval literaturu, jezdecké pomníky v zahraničí, konzultoval s odborníky z řad hipologů, vojenských historiků, muzejníků, archeologů atp.), jež měly dílo dovést k maximálně „věrnému“ obrazu husitského hejtmana. Jen například historie výběru koně (a s tím spojených sporů), který se měl stát modelem, by vydala na menší knihu. Nemohu si zde odpustit poznámku, že práce s koňským

modelem byla ale logisticky o něco jednodušší než v případě lva, s kterým týž sochař „spolupracoval“ na Štefánikově pomníku. Žižkův pomník je tak svým způsobem vrcholem poučeného „historismu“ v české pomníkové tvorbě.

Barbora Hylmarová se ovšem neomezila jen na prameny důkladně podloženou historii Žižkova pomníku, ale doplnila svou práci velmi cennými přílohami. V pořadí, v jakém jsou v práci řazeny, se jedná o katalog dalších Žižkových pomníků se stručnými dějinami každého z nich, dále o rozsáhlou a dobře vybranou obrazovou přílohu a konečně rovněž rozsáhlou, leč účelně vybranou edici dokumentů ke Kafkovu pomníku Jana Žižky.

Autorka tedy předkládá velmi kvalitní práci, která v mnoha ohledech přesahuje požadavky na bakalářskou práci kladené. Jedinou podstatnější výtka může být absence rozsáhlejších hodnotících závěrů, v případě bakalářské práce ale snadno pochopitelná. Předloženou práci Barbory Hylmarové navrhuji proto hodnotit stupněm „výborná“.

V Praze 5. září 2017

Doc. PhDr. Zdeněk Hojda, CSc.

Vedoucí práce